

4.4 Výuka soudobých dějin v hospitovaných hodinách

V rámci inspekční činnosti uskutečnili inspekční pracovníci České školní inspekce také 174 hospitací v základních školách a 84 hospitací ve středních školách. Hospitace byly prováděny v hodinách dějepisu, v nichž byla právě probírána témata soudobých dějin. Hodnocení bylo zaměřeno na faktory vzdělávání ovlivňující kvalitu a atraktivitu výuky. Česká školní inspekce v těchto hodinách hodnotila zejména přístup učitelů dějepisu k obsahu výuky a ke vzdělávacím cílům, organizaci výuky včetně míry aktivního zapojování žáků a využívání vhodných pomůcek, materiálů a didaktické techniky a poskytování formativní zpětné vazby.

Obsah výuky

Více než 90 % učitelů mělo pro hospitovanou hodinu stanoven vzdělávací cíl. V necelých 60 % hodin byl vzdělávací cíl důsledně odvozen ze školního vzdělávacího programu, ve více než 40 % hodin odrážel zvolený vzdělávací cíl především znalosti žáků získané v předchozí výuce. V základních školách tvořila vědomostní složka obsahu vzdělávacího cíle 65 %, dovednostní složka 13 %. Naproti tomu ve středních školách byla více zastoupena vědomostní složka (70 %) na úkor posilování dovedností (7 %). Postojová složka vzdělávacího cíle představovala v obou stupních vzdělávání necelou čtvrtinu. Obsah vzdělávacího cíle v 70 % hodin vhodně navazoval na reálné situace známé žákům z každodenního života. Stanovený vzdělávací cíl byl splněn v 98 % hodin základních i středních škol.

Organizace výuky

Ve více než čtyřech pětinach hospitovaných hodin (86 % v ZŠ a 81 % v SŠ) byly účelně využity učební pomůcky, výukové počítačové programy nebo jiné vhodné doplňující materiály. Didaktická technika byla účelně použita v 70 % hodin základních i středních škol, přičemž v 10 % hodin s touto technikou pracovali aktivně žáci. Více než 90 % hodin (92 % v ZŠ a 95 % v SŠ) bylo dobře pedagogicky a organizačně zvládnuto. Přibližně 10 % hodin však bylo hodnoceno jako málo přínosných, s nízkým dopadem výuky na žáky.

Žáci v hodinách soudobých dějin

V 93 % hodin v základních i středních školách byl zaznamenán zájem žáků o výuku. Prostor pro iniciativu a aktivitu žáků byl větší v hodinách vyučovaných na základních školách (86 % hodin) oproti středním školám (77 %). Kritické myšlení žáků bylo rozvíjeno a uplatňováno v 85 % hodin na základních a 72 % hodin na středních školách. Tyto rozdíly korespondují s více zastoupenou dovednostní složkou vzdělávání v základních školách. Negativním zjištěním je skutečnost, že 26 % učitelů základních a 33 % učitelů středních škol neposkytlo v průběhu hodiny žákům žádnou zpětnou vazbu, případně byla zpětná vazba jen velmi nedostatečná.

5 Závěr

Silné stránky

Ve výuce dějepisu a soudobých dějin naprostá většina učitelů dějepisu učí žáky vyhledávat, zpracovávat a vyhodnocovat informace, obhajovat vlastní názor žáků a vést dialog pomocí argumentovaných úsudků. Dále učí žáky oddělovat výklad historie od propagandy a mýtů a utvářet jejich historické vědomí. Téměř všichni učitelé dějepisu se domnívají, že soudobé dějiny je třeba probírat i v jiných předmětech a využívat spolupráci s učiteli jiných předmětů